

Actuaciones de recuperación del río Congost en el municipio de Granollers

Jornada técnica “RECUPERACIÓN DE TRAMOS URBANOS DE RÍOS”
Barcelona, 15 de noviembre de 2022

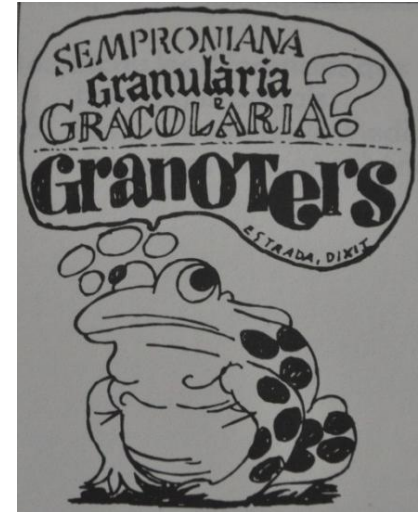
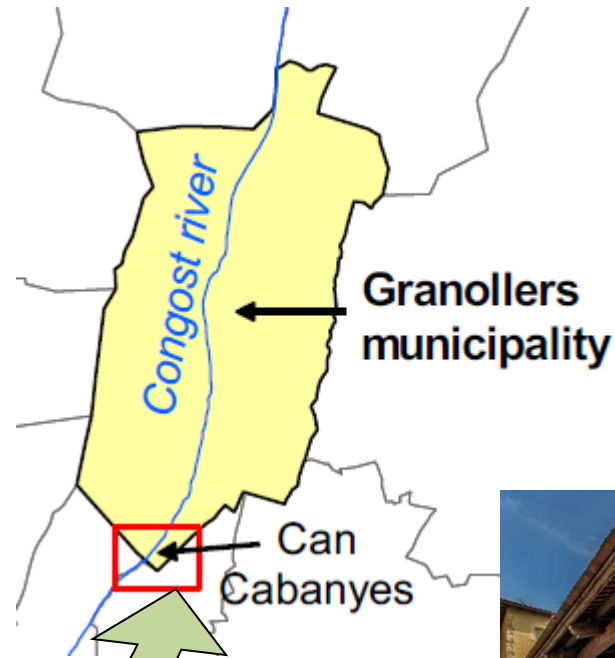
1

EL CONGOST, UN RÍO QUE ORIGINÓ UNA CIUDAD

El río Congost y Granollers

Ubicación del río Congost

Granollers guanya

www.granollers.cat

El río Congost y Granollers

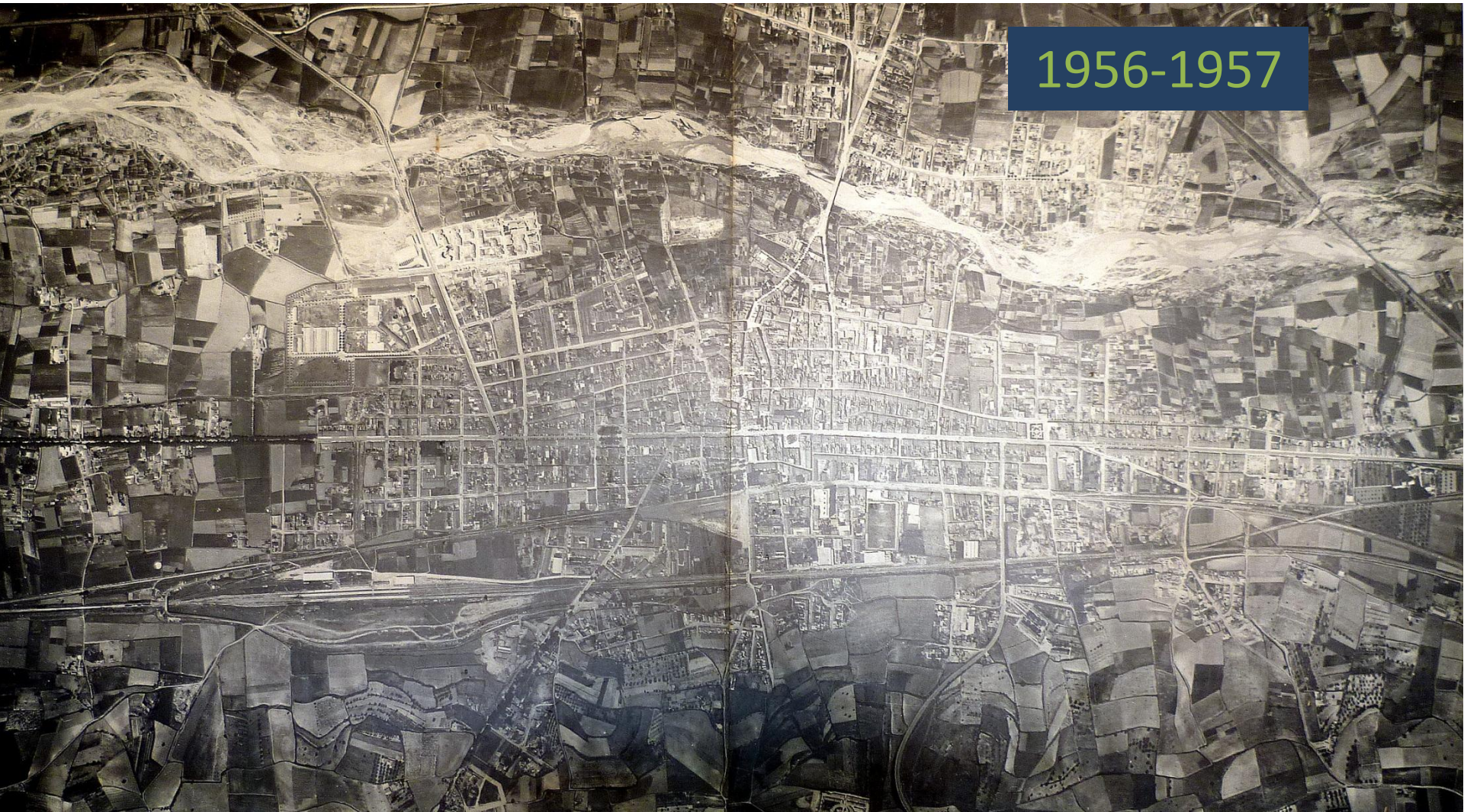
1920

El río Congost y Granollers

El río Congost y Granollers

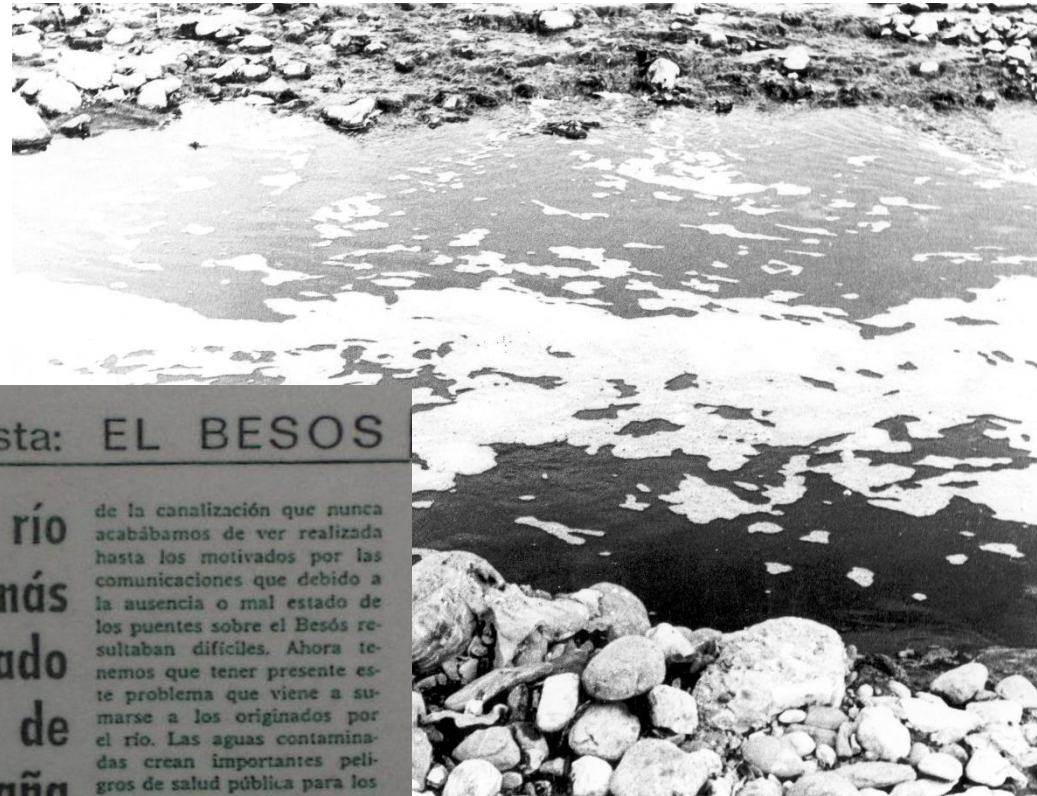
1956-1957

El río Congost y Granollers

La degradación del espacio fluvial

1974

Protagonista: EL BESÓS

**El río
más
contaminado
de
España**

En las Primeras Jornadas del Centro Analítico de Aguas, celebradas en 1972 por la Asociación Nacional de Químicos, se afirmaba: «El río Besòs tiene la primacía de ríos con-

de la canalización que nunca acabábamos de ver realizada hasta los motivados por las comunicaciones que debido a la ausencia o mal estado de los puentes sobre el Besòs resultaban difíciles. Ahora tenemos que tener presente este problema que viene a sumarse a los originados por el río. Las aguas contaminadas crean importantes peligros de salud pública para los vecinos que se hallan junto al cauce del Besòs.

Según estadísticas citadas por «La Voz de San Adrián» este río contaba en el año 1952 con una contaminación del 36,6 por ciento de sus aguas, mientras que, en la actualidad, la contaminación

Canalización del río Congost

Principios
década 1980

2

LOS INICIOS DE LA RECUPERACIÓN DEL RÍO CONGOST

Primeros pasos hacía la recuperación del río Congost

Plan General de Ordenación
Urbana de Granollers

1984

Se desestima la propuesta de cubrimiento
y pavimentación del lecho fluvial

Primeros pasos hacia la recuperación del río Congost

1992

**Consorci per a
la Defensa
de la Conca del**

*Entitat Delegada
per al Sanejament*

El proyecto de ajardinamiento del río: lección aprendida

1994

EL 9 NOU

EL CALATÀ

Festa al Congost

Dillars, 13 de juny de 1994 27

Molts escolars i pocs adults van celebrar la Festa del Riu a Granollers

En una foto van ser els protagonistes de la Festa del riu durant tot el matí de divendres.

TERESA TERRADAS

Granollers La Festa del Riu que es va celebrar divendres a Granollers per inaugurar oficialment la recuperació del tronç que hi ha entre el pont dels carrers Prat de la Riba i el de Ramon Llull va tenir dues cares ben diferents. Al llarg del matí, els escolars de Granollers en van ser els protagonistes, mentre que a la tarda, famílies i públic en general —unes 200 persones— en van desplaçar fins

a la llera del riu per posar punt a final a la festa, que va comptar amb diverses actuacions lúdiques, l'entrament d'un globus i diverses actuacions musicals. Divendres al migdia, també hi passaven l'alcalde i els regidors convergents per assabotar els resultats d'un treball que ha portat a la qualitat i l'entorn d'un espai de la ciutat, per recuperar el patrimoni històric del fons de les fàbriques i del soterrà dels cotxes. La recuperació, però, encara es troba en una fase inicial i

una mica lluny del paratge idíl·lic que a tots agradaria. Alguns, però, ja se'n troben a l'habitual veure-hi gent passejant, coment o en bicicleta.

MIL CINC-CENTS ESCOLARS

Els 1.500 nens, de l'etapa d'EOB i procedents de 15 països de la ciutat, que van participar en la festa, ho van fer activament durant tot el matí. Els joves van posar el seu granet de sorra en la celebració, mentre

participaven en un concurs de dibuix amb el tema d'El meu riu i amb la plantada d'herba al llarg del matí que seguia el riu i el parc de Ponent. D'altra banda, al migdia "va" quedar instal·lat en un dels murs del soterrà del riu, el mosaic gegant que reproduïx el nom de la ciutat i que figura en el quadre que Josep Miró va donar a Guàrdia l'any 1971. El mosaic va ser format per un total de 22.400 tessels.

En l'apartat dels alumnes de l'etapa d'EOB, els protagonistes

en el concurs de dibuix van ser Bernat Burgués, del col·legi Salvador Llibert, Esther Martí, de l'Anna Moga, i Múnia Llorente, d'aquest mateix centre. Entre els alumnes de 3er i 4rt, els premis van ser Roberto Velaz, del Joan Solans, i Jason Sires i Roger Méndez, del Salvador Espriu. Abel Gil, de l'escola Jardi, Mercè Font, del Salvador Espriu, i Xavier Jiménez, de l'escola Jardi, van ser guardonats en l'apartat de 5è i 6è. Entre els de 7è i 8è, els guanyadors van ser Nefelí Valero, del col·legi Pau Vila, Elisabet Jardi i Ferran Vilah, de l'Anna Moga. Tots els premis estaven formats per llibres de llibres. El jurat del concurs estava format per l'alcalde de Granollers, Josep Sorribes, la regidora de Cultura, Rosa Ribas, la d'Ensenyament, Pilar Ferrer, el pintor de Granollers Antoni Gual, i els directores de l'Escola Pereanton, Montserrat Pons, i de l'Escola Pau, Germà Corder.

GLOBUS I MÚSICA

Cap a les set del vespre, van començar a arribar a la llera del riu Congost els primers ciutadans que volien participar també en la festa. Una festa que va quedar una mica desfilada i que va comptar només unes dues-centes persones, que van poder seguir les actuacions del grup d'habitants Quatre Vents i de la Coral de la Gent Gran. L'actuació prevista de l'Hogar Extremadur, al final no es va fer. Un dels protagonistes de la festa havia de ser el globus aerostàtic. A causa del vent, però, no es va poder enlairar fins cap a les vuit del vespre. I quan ho va fer, es va enlairar molt poc. No va arribar a sobrepassar el pont de Canovelles. Alguns curiosos, però, es van quedar a aquesta iniciativa, mentre altres passaven o corrien per la zona.

Con molts granollers, hem de confessar que ens ha

siempre l'apetit del carril recollit del globus que dona a continuar la inèrcia i sorprenent notícia del fet que a la capital del Vallès Oriental de nou guanyem el riu Congost que transcorre alegrement al llarg de la ciutat. Un esdeveniment que altres ciutadans del nostre país no poden celebrar. Aquella fe de Dalt, en "riu", que en contínuo ho ofereix tranquil·litat d'esperar. Feia anys i països que els ciutadans i ciutadanes, com és costum, criticàvem els gestos municipals de (nom) que sempre s'han desinfectat dels terrenys del municipi regats per les aigües provinents de la vall

Pescador del riu Congost

Josep Garró i Soto

envoltada pel majestuós Montseny i pel casc urbà cingut de Berri. Sens dubte, ara també s'ocultaran alguns dels eters descoberts de les innovacions. L'entorn bona a tots els que ens han redescobert, als 50.000 i creixent de ciutadans. La bona i saludable nova que ens hem donat vejada el riu Congost canalla sense soborn, sense nevers, sense poltreons, sense cotxets de criatures, sense pneumàtics de bicis i de testos, sense els més menys actuals cotxos.

El privilegiat del migdia, l'etapa del "riu", la etapa de la llera i l'entornament verdós i les instal·lacions modernes que

el nen de les brònies promociades pel que tenen mares d'estima al medi ambient. Sotment, les aigües tenen a reventir constantment netes, i la pesca amb honyes entre els guarners del carrer de Comú, del Llobser, de la Plaça Gran o del carrer de Joan Prim.

També es ha renovat la via de la figura del Pescador del Riu Congost, que hi havia pèssim, cada setmana, de la conferència del davant de la Maria Corralle, de can Peregrina de la carn, i de la Pubilla del Jardi, en es, indolents les dres i la "veta", don treu la caçca de gruautes i la pesca de capgrossos, remuntar-nos en els

goris i bassals que proliferen per l'aruga que s'emporta de més, amunt de l'Avenc de Figaró i d'Aiguafreda. Les gars camps de rics que finalment amb honyes entre els guarners del carrer de Comú, del Llobser, de la Plaça Gran o del carrer de Joan Prim.

També es ha renovat la via de la figura del Pescador del Riu Congost, que hi havia pèssim, cada setmana, de la conferència del davant de la Maria Corralle, de can Peregrina de la carn, i de la Pubilla del Jardi, en es, indolents les dres i la "veta", don treu la caçca de gruautes i la pesca de capgrossos, remuntar-nos en els

que", i a més el baró a l'esquena, la troia de patates, la cantimplota la flama goma esportiva i les cures per a la pesca entel·ligent a la història de manillar als (entrega) el camí tot sinuós, pel·lajant fira-mà amunt de la Guàrdia; precisament fins als jocs barjats amb el nom de la Sinca catalana.

En arribar al capgrosser, els pèssim estaven tretsats per la d'algua benintesa a l'etna, el "senyor Puchades", que amb el "senyor Puchades" crida de riu, i amb cara de satisfacció, regalava les captures com a bon pescador del riu Congost.

Esperem que d'aquí a poc temps, quan s'acabessin del tot les aigües, la Societat de Pescadors de Granollers es presentaria de recolzar de peixos el beneficiat riu vellera, i podria ser el senyor Puchades, el beneficiat del riu Congost-Ciutat de Granollers.

Granollers guanya

www.granollers.cat

El proyecto de ajardinamiento del río: lección aprendida

1994
primavera

El proyecto de ajardinamiento del río: lección aprendida

1994
otoño

Actuaciones de “recuperación” del entorno fluvial

1998-1999

Disminución de la anchura fluvial

Molí de Can Many

1956	250 metros
2001	80 metros

Parc del Congost

134 metros
70 metros

Superficie lecho fluvial

1956

2001

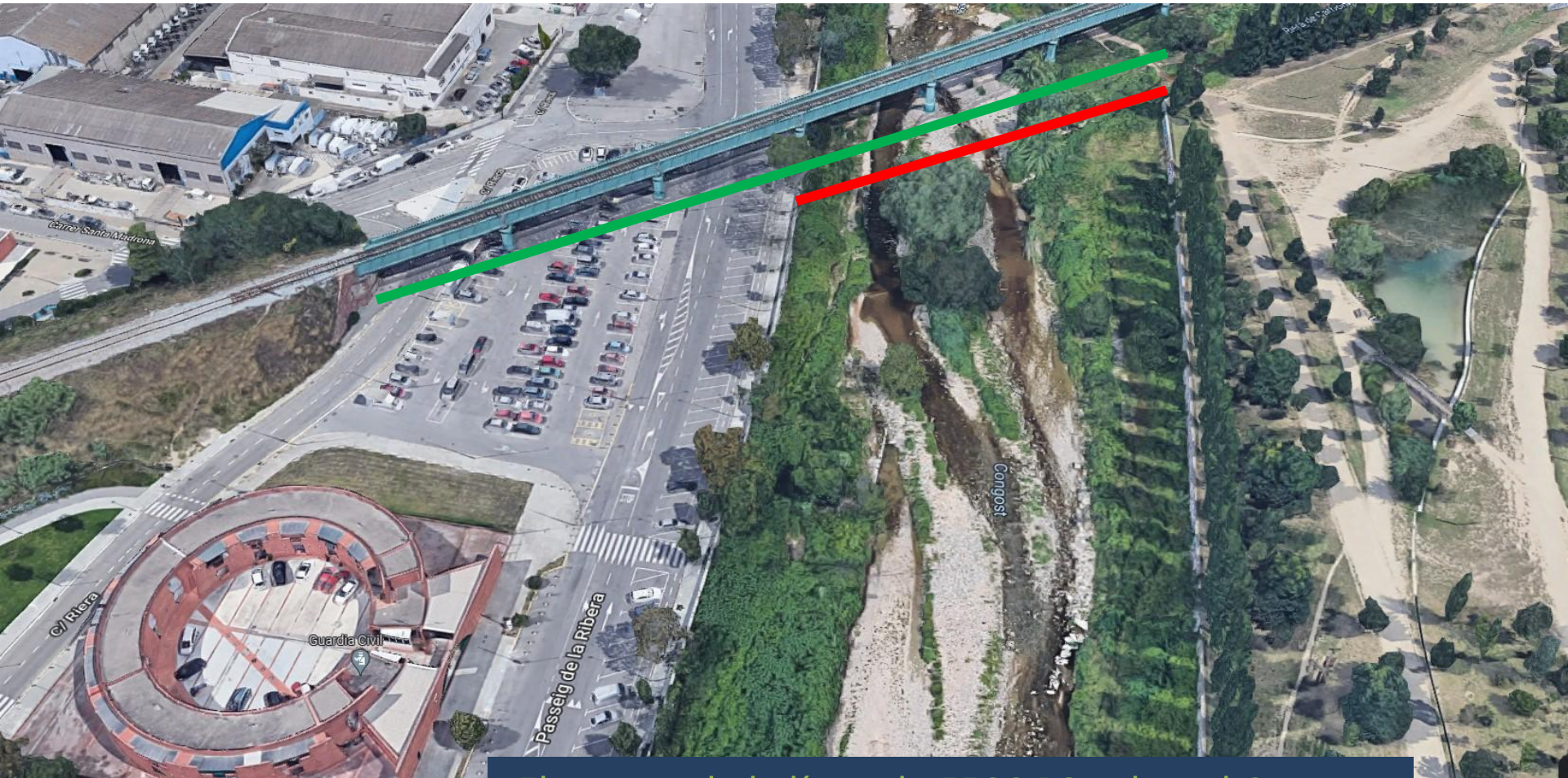
45,03 Ha

25,34 Ha

Fuente: Josep Gordi "El paisatge fluvial a la conca del Besòs. Ahir, avui,... i demà"

Ejemplo de disminución de la anchura fluvial

El puente de la línea de FFCC R3 sobre el Congost
Construido entre 1884 - 1886

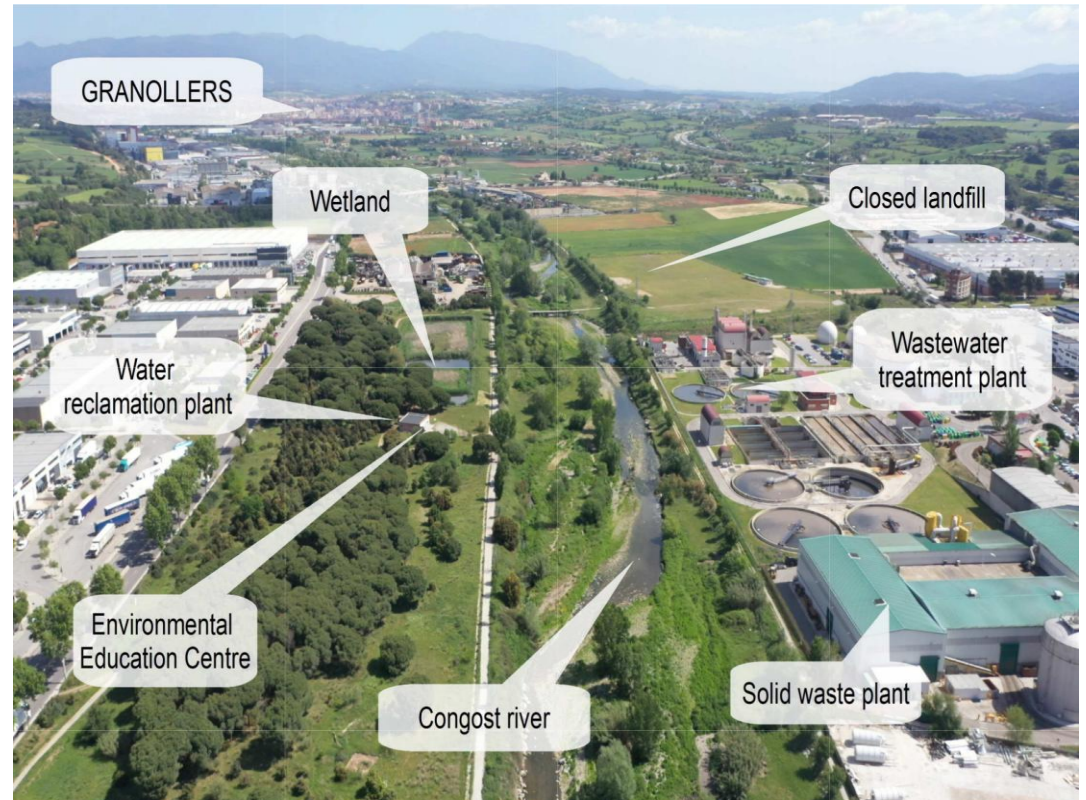
3

LA RECUPERACIÓN DEL RÍO CONGOST:

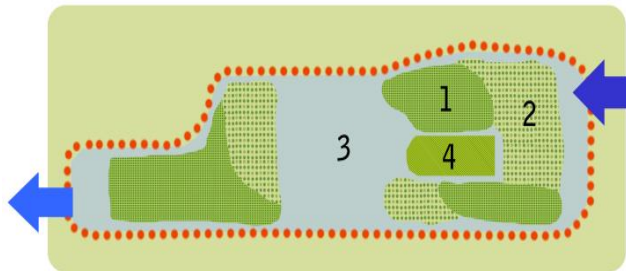
**CAN CABANYES. PRIMER GRAN PROYECTO DE RESTAURACIÓN
ECOLÓGICA Y SOCIAL DEL RÍO**

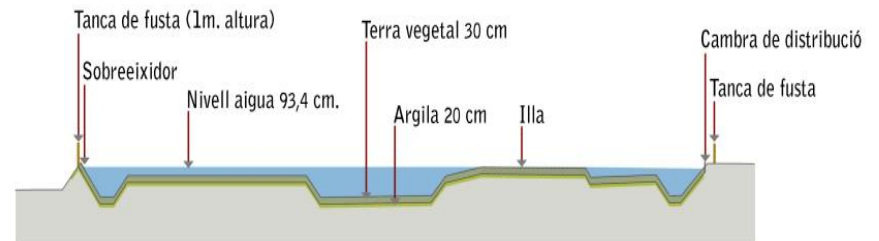
Transformación de Can Cabanyes

SbN en el humedal de Can Cabanyes

- 1 Phragmites australis
- 2 Typha latifolia
- 3 Zona profunda sense plantes
- 4 Illa

Espacio natural de Can Cabanyes

El centro de educación ambiental

3

LA RECUPERACIÓN DEL RÍO CONGOST: PROYECTOS DE RENATURALIZACIÓN Y LIBERACIÓN

Restauración fluvial del río Congost en Can Cabanyes

2008

Primer gran proyecto de restauración fluvial del río Congost

Proyectos de liberación fluvial

2008

Retirada de
estructuras
hidráulicas en
desuso

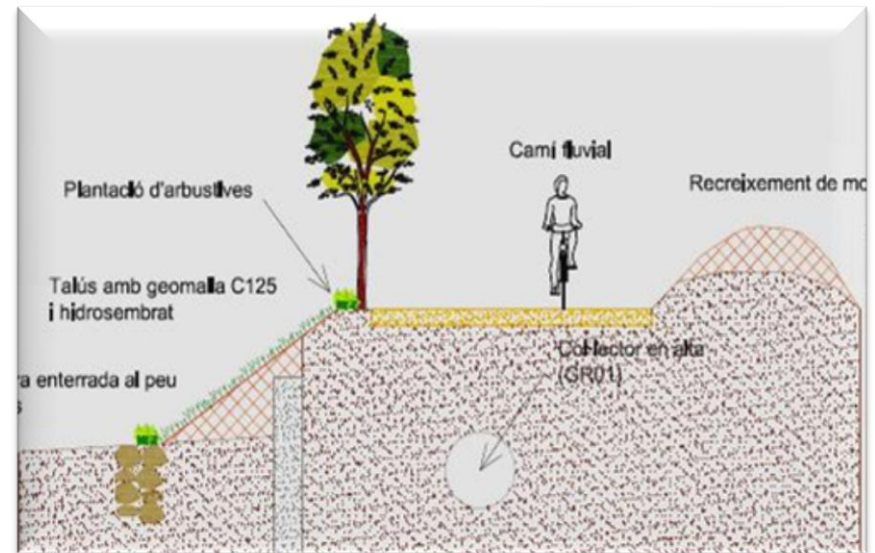
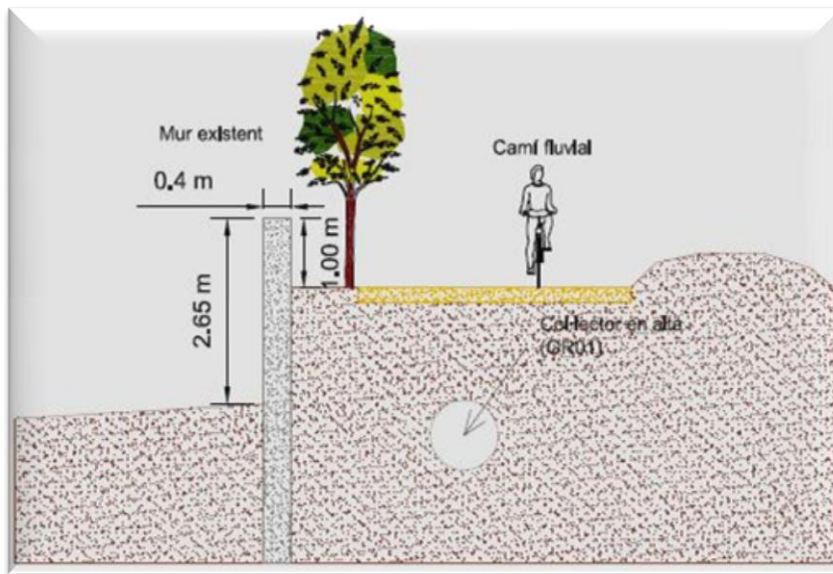
-

Conectividad
longitudinal

Proyectos de liberación fluvial

2009

Conectividad ecológica
transversal

Proyectos de liberación fluvial

2011

Integración del muro de contención

Proyectos de liberación fluvial

2019

Proyecto europeo

Proyectos de liberación fluvial

2008 - 2022

Río Congost a su paso por el espacio rural de Palou:

- Recuperación de la conectividad ecológica en un tramo de 1,3 km
- 12 actuaciones de desconstrucción fluvial realizadas
- Mismo riesgo de inundabilidad y buena aceptación ciudadana

RETIRADES D'ESTRUCTURES (ortomosa 2006)	ANY D'EXECUCIÓ / PROJECTE	IMATGES
	2019 LIFE ALNUS <i>Alliberament fluvial (ampliació lateral del R2)</i>	
	2011 CONSTRUCCIÓ DEL PONT (demolició parcial d'una travessa)	
	2022 ELIMINACIÓ DE 2 PLATAFORMES DE FORMIGÓ	
	2010 SUBVENCIÓ FUNDACIÓ BIODIVERSITAT	
	2008 SUBVENCIÓ ACA	
	2010 SUBVENCIÓ FUNDACIÓ BIODIVERSITAT	
	2019 LIFE ALNUS (enderrocament d'un altre tram de travessa)	

Proyectos de liberación fluvial

2023 - 2025

CoCoNat25: NGEU
Renaturalización Urbana

GOBIERNO
DE ESPAÑA
VICEPRESIDENCIA
TERCERA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA
Y EL RETO DEMOGRÁFICO

Fundación Biodiversidad

Plan de Recuperación,
Transformación
y Resiliencia

Financiado por
la Unión Europea
NextGenerationEU

Recuperar la vegetación de ribera y eliminar la vegetación invasora

2006-2022

Plantaciones
de
vegetación
de ribera

Eliminación de especies invasoras

Acciones de mantenimiento

2006-2022

Oportunidades para la reinserción laboral

7

CONCLUSIONES DEL PROCESO DE RECUPERACIÓN DEL RÍO

1. Un río protegido

EUROPA

Red NATURA 2000

CATALUNYA

**REFUGIO DE PESCA Y
FAUNA SALVAJE**

GRANOLLERS

**PLAN ESPECIAL DE
PROTECCIÓN y GESTIÓN
DEL PATRIMONIO NATURAL**

3. Una dinámica fluvial recuperada

Ejemplo de río liberado en Palou

Río con travesas hidráulicas en el centro de Granollers

DINÁMICA FLUVIAL:

Erosión

Sedimentación

Fuente: Universidad de Barcelona

“Estudio geomorfológico de la dinámica fluvial del río Congost a su paso por Granollers”. *En curso*

2. Un río con más biodiversidad

Anguila

Barbo de montaña

Bagre, bagra catalana

Carpa

Barbo de Graells

Colmilleja

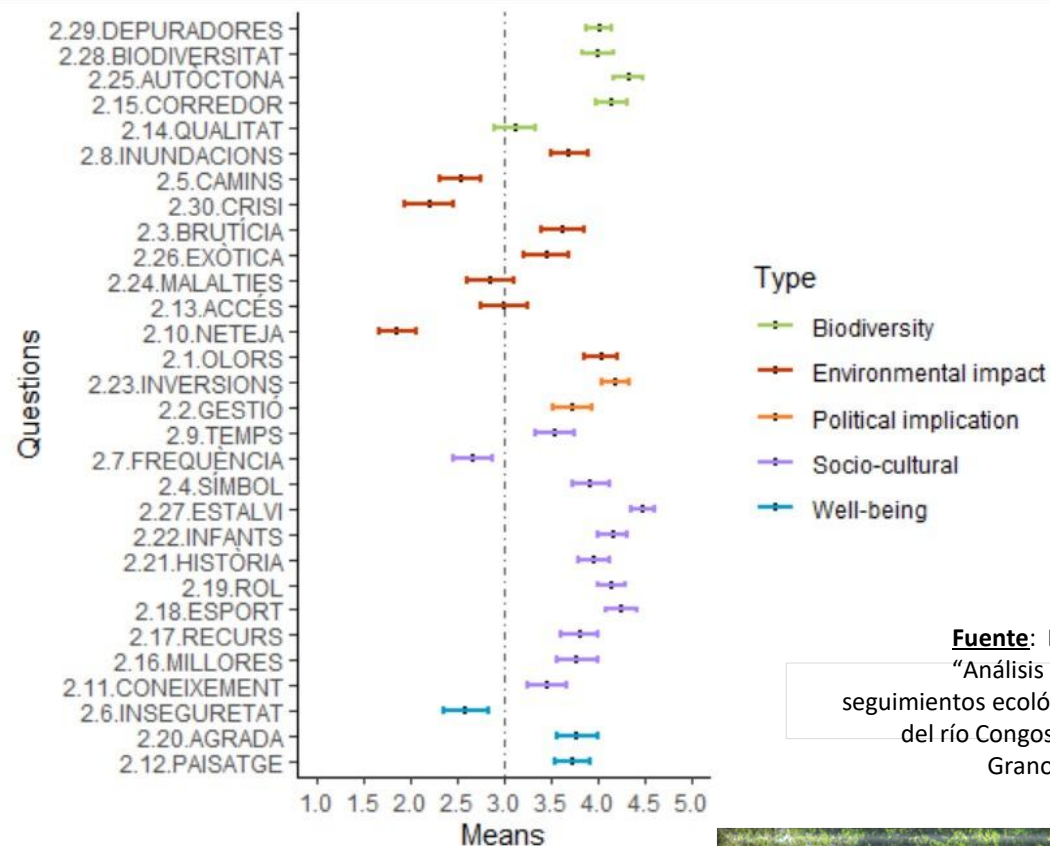

Phoxinus

Fuente Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis

MONITORING OF AQUATIC HABITATS,
MACROINVERTEBRATE AND FISH COMMUNITIES
PROGRESS REPORT 2018-2020.
Proyecto LIFE ALNUS

3. Buena valoración social del proyecto de recuperación

Fuente: Fundació Rivus
 “Análisis histórico de los
 seguimientos ecológicos y sociales
 del río Congost a su paso por
 Granollers”. *En curso*

Xavier Romero Hidalgo
DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE Y
ESPACIOS VERDES
xromero@granollers.cat

Ajuntament de Granollers